

VETERİNER HEKİMLİĞİ MEVZUATI VE ETİK

Arş. Gör. Dr. Aytaç ÜNSAL ADACA
aytacunsal@ankara.edu.tr

9. Hafta

HAFTALAR	KONULAR	SÜRE
1. Hafta	Tanışma, dersten beklentilerin ve önerilerin alınması	40 dk
2. Hafta	Normlar Hiyerarşisi	40 dk
3. Hafta	6343 sayılı Yasa	40 dk
4. Hafta	TVHB Hizmetlerinin Yürütülmesine İlişkin Uygulama Yönetmeliği	40 dk
5. Hafta	TVHB Hizmetlerinin Yürütülmesine İlişkin Uygulama Yönetmeliği	40 dk
6. Hafta	Veteriner Hekim Muayenehane ve Poliklinik Yönetmeliği	40 dk
7. Hafta	Ara Sınav	-
8. Hafta	Hayvan Hastaneleri Yönetmeliği	40 dk
9. Hafta	Hayvan Hakları	40 dk
10. Hafta	Etik Kavramı	40 dk
11. Hafta	Etik Kavramı	40 dk
12. Hafta	Temel Etik İlkeler ve Etik Karar Verme Süreci	40 dk
13. Hafta	Temel Etik İlkeler ve Etik Karar Verme Süreci	40 dk
14. Hafta	Veteriner Hekimliğinde Etik Vakaların Değerlendirilmesi	40 dk

HAYVAN HAKLARI
&
HAYVANLARI KORUMA
&
VETERİNER HEKİMLERİN YASAL
SORUMLULUKLARI

Hayvan Hakları Evrensel Bildirgesi (15 Ekim 1978)

Bütün hayvanlar yaşam önünde eşit doğarlar ve aynı var olma hakkına sahiptirler.

Bütün hayvanlar saygı görme hakkına sahiptir. Bir hayvan türü olan insan, öbür hayvanları yok edemez. Bu hakkı çiğneyerek onları sömüremez. Bilgilerini hayvanların hizmetine sunmakla görevlidir. Bütün hayvanların insanca gözetilme, bakılma, ve korunma hakları vardır.

Hiçbir hayvana kötü davranılamaz, acımasız ve zalimce eylem yapılamaz. Bir hayvanın öldürülmesi zorunlu olursa, bu bir anda, acı çektirmeden ve korkutmadan yapılmalıdır.

Yabani türden olan bütün hayvanlar, kendi özel doğal çevrelerinde karada, havada ve suda yaşama ve üreme hakkına sahiptir. Eğitim amaçlı olsa bile özgürlükten yoksun kılmanın her çeşidi bu hakka aykırıdır.

Geleneksel olarak insanların çevresinde yaşayan bir türden olan bütün hayvanlar uyumlu bir biçimde türüne özgü yaşam koşulları ve özgürlük içinde yaşama ve üreme hakkına sahiptir.

İnsanların yanlarına aldıkları bütün hayvanlar doğal ömür uzunluklarına uygun sürece yaşama hakkına sahiptir. Bir hayvanı terk etmek acımasız ve aşağılık bir davranıştır.

Bütün çalışan hayvanlar iş süresi ve yoğunluğunun sınırlandırılması ve güçlerini artırıcı bir beslenme ve dinlenme hakkına sahiptir.

- Ev Hayvanlarının Korunmasına Dair Avrupa Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun (22 Temmuz 2003)
 - Hayvanları Koruma Kanunu (1 Temmuz 2004)
 - Hayvanların Korunmasına Dair Uygulama Yönetmeliği (12 Mayıs 2006)
- Deneysel ve Diğer Bilimsel Amaçlar İçin Kullanılan Hayvanların Refah ve Korunmasına Dair Yönetmelik (13 Aralık 2011)
- Hayvan Deneyleri Etik Kurullarının Çalışma Usul ve Esaslarına Dair Yönetmelik (15 Şubat 2014)

**Ev Hayvanlarının Korunmasına Dair Avrupa Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun
Bulunduğu Hakkında Kanun**

RG Tarih: 22 Temmuz 2003

RG Sayı: 25176

- Ev hayvanlarına gereksiz yere acı – sıkıntı ektirilemez.
- Ev hayvanı olan kişiler, o hayvanın sağlık ve refahından sorumludur.
- Hayvanın sağlık ve refahı için gerekli Őartlar yerine getirilemez ise ya da hayvan ortama adapte olamazsa ev hayvanı olarak muhafaza edilemez.
- Ebeveynlerinin izni olmaksızın 16 yaşın altındakilere ev hayvanı satılamaz.
- Ev hayvanları, sağlık ve refahına zarar verecek Şekilde eğitilemez.
- Profesyonel eğitim almış ya da yeterli deneyime sahip kişiler, “uzman otoritenin” izni ile ve denetimi altında ev hayvanlarını ticari amaçlı üretebilirler ve barındırabilirler.
- Ev hayvanlarının sağlık ve refahı için gerekli Őartlar sağlanmadıkça, hayvan, reklam, eğlence, sergi, yarışma vb. amaçlı kullanılamaz.
- Ev hayvanlarına tedavi edici nitelikte olmayan cerrahi müdahaleler uygulanamaz.
- Özel ve zorunlu durumlar dışında, ev hayvanları, ancak bir veteriner hekim ya da yetkili kılınan kişiler tarafından öldürülebilir.
- Başıboş hayvanların yakalanma, muhafaza ya da öldürölme işlemleri Sözleşmede belirtilen prensiplere uygun olarak gerçekleştirilir.

Veteriner Hekimliği Açısından Önemli Hükümler (I)

Cerrahi Operasyonlar (Madde-10)

Bir ev hayvanının dış görünüşünü değiştirmeye yönelik - tedavi edici nitelik taşımayan aşağıdaki müdahaleler yasaktır.

- a) Kuyruğun kesilmesi
- b) Kulakların kesilmesi
- c) Ses tellerinin alınması
- d) Tırnak ve dişlerin sökülmesi

Bu uygulamalar, veteriner hekimin (bilimsel nedenler ya da hayvanın yararı için) gerekli gördüğü durumlarda gerçekleştirilebilir.

Öldürme (Madde-11)

Acil ve zorunlu durumlar dışında, bir ev hayvanı ancak bir veteriner hekim veya yetkili kılınan kişi tarafından öldürülebilir. Tüm öldürmeler, şartların gerektirdiği asgari düzeyde fiziksel ve manevi acı vermeyecek şekilde, ani şuur kaybı ve öldürme işlemi ya da derin genel anesteziyi izleyen mutlak ölümü sağlayacak işlemler ile gerçekleştirilecektir

Öldürmeden sorumlu kişi, hayvanın cesedi yok edilmeden önce o hayvanın öldüğünden emin olacaktır

Yasak Yöntemler

- a) Öldürme işleminden beklenen etkilerin gerçekleşmemesi durumunda, boğma veya nefessiz bırakmaya yönelik yöntemler
- b) Dozu ve uygulaması kontrol edilemeyen herhangi bir zehirli madde veya ilaç kullanımı
- c) Ani şuur kaybı meydana getirmeden yapılan elektrikle öldürme

Hayvanları Koruma Kanunu

Kanun No: 5199

RG Tarih: 1 Temmuz 2004

RG Sayı: 25509

Veteriner Hekimliği Açısından Önemli Hükümler

Cerrahi Müdahaleler (Madde-7)

Hayvanlara tıbbî ve cerrahi müdahaleler sadece veteriner hekimler tarafından yapılır.

Kontrolsüz üremenin önlenmesi için, hayvanlara acı vermeden kısırlaştırma müdahaleleri yapılır.

Yasak Müdahaleler (Madde-8)

Ev ve süs hayvanının dış görünüşünü değiştirmeye yönelik veya diğer tedavi edici olmayan kuyruk ve kulak kesilmesi, ses tellerinin alınması ve tırnak ve dişlerinin sökülmesine yönelik cerrahi müdahale yapılması yasaktır. Ancak bu yasaklamalara; bir veteriner hekimin, veteriner hekimliği uygulamaları ile ilgili tıbbî sebepler veya özel bir hayvanın yararı için gerektiğinde tedavi edici olmayan müdahaleyi gerekli görmesi veya üremenin önlenmesi durumlarında izin verilebilir.

İl Hayvanları Koruma Kurulu (Madde-15)

Her ilde il hayvanları koruma kurulu, valinin başkanlığında, sadece hayvanların korunması ve mevcut sorunlar ile çözümlerine yönelik olmak üzere toplanır.

Bu toplantılara;

- a) Büyükşehir belediyesi olan illerde Büyükşehir Belediye Başkanları, büyükşehire bağlı İlçe Belediye Başkanları, büyükşehir olmayan illerde Belediye Başkanları,
- b) İl Çevre ve Orman Müdürü,
- c) İl Tarım Müdürü,
- d) İl Sağlık Müdürü,
- e) İl Millî Eğitim Müdürü,
- f) İl Müftüsü,
- g) **Belediyelerin Veteriner İşleri Müdürü,**
- h) **Veteriner fakülteleri olan yerlerde Fakülte Temsilcisi,**
- i) Münhasıran hayvanları koruma ile ilgili faaliyet gösteren gönüllü kuruluşlardan valilik takdiri ile seçilecek en çok iki temsilci,
- j) **İl veya Bölge Veteriner Hekimler Odasından bir Temsilci katılır**

Trafik Kazaları (Madde-21)

Bir hayvana çarpan ve ona zarar veren sürücü, onu en yakın veteriner hekim ya da tedavi ünitesine götürmek veya götürülmesini sağlamak zorundadır.

Cezalar (Madde-28)

Bu maddenin (b) bendinde atıfta bulunulan 5 inci maddenin birinci, ikinci ve beşinci fıkraları ile (o) bendi dışında kalan fiillerin, **veteriner hekim, veteriner sağlık teknisyeni**, hayvan koruma gönüllüsü, hayvan koruma derneği yeleri, hayvan koruma vakfı yeleri, hayvan toplama, gözetim altına alma, bakma, koruma ile görevlendirilmiş olan kişilerce işlenmesi halinde verilecek ceza iki kat artırılarak uygulanır.

- Bu sunum, Ankara Üniversitesi Açık Ders Malzemeleri web sitesinde (<https://acikders.ankara.edu.tr/>) yayımlanmak üzere hazırlanmıştır. Sunumda kullanılan bilgilerin kaynaklarına ulaşmak ve daha fazla bilgi edinebilmek için lütfen **aytacunsal@ankara.edu.tr** adresinden iletişime geçiniz.